

S E R M O N
GRÊT
VAR MARO
MICHEL MORIN,
EUS A BARROS BEAUSÉJOUR,

Prononceret dirac an asistantet.

E MONTROULEZ;
E ty LÉDAN, Imprimer-Librer

S E R M O N

M I C H E L M O R I N.

Omnis homo mortalis.

Oll oar sujet d'ar maro cris.

PELL amzer zo , auditoret,
Aboue ma meus remerqet
Un dra hac-a zo necesser :
Oll , siouas ! mervel a renquer ;
Oll oar sujet d'ar maro cris :
Omnis homo mortalis.

Pa feuillettan va oll leoriou ,
Pa repassan an historiou
Eus an amzeriou dremenet ,
E remerqan enne scrivet
Penos Cesar ha Scipion ,
Cyrus , Achil , Agamemnon ,
Epaminondas , Tamerlan ,
Xerxes ha Thamas-Koulikan ,
Uliss , Hector ha Pompee ,
Alexandr , Annibal ive
Ha memes bêleg-luch ar Baill , (1)

(1) Autor Qeguin St. Yan ar Bis.

O deus renjet saillat er baill,
 Ha mervel, en despet dezo,
 Hep respect chet d'o baro.
Gouscoude an oll lecturiou
A meus grêt eus o maleuriou,
N'o deus qet qement va souchet
Evel m'en deus va afflijet
En deiz hirie, hirie an deiz,
Morin guès maro en hor c'hreiz.

Crenit, plant sempl ha disouten,
Guez frajîl, izellaît ho penn :
Cèdr al Liban a zo coezet,
P'evit tra na goesac'h-hu qet ?
Evit rei da entent guelloc'h,,
Piou na varvo qet, a sonch deoc'h,
Pa zê Morin a zo maro ?
Allas ! netra, deu n'achapo,
Credit-én, parossianis,
Omnis homo mortalis.
Allas ! oll mervel a rancqer,
Pebes setanç e pêvar guer !
Chete te ase, Morin gués,
Evel biscoas bat na viges.
Bet out; mës allas ! ne dout mui :
Sic transit gloria mundi.
 Evessaît, parossianis,
 Dec'h dec'h diveza er guelis :
 Ya, dec'h e velis Morin,
 Var dro c'houec'h heur eus ar mintin

Oc'h en em boy'renien goustdadic
 En ale eus e liorzic ;
 E voa oc'h ober ur regal
 Gant un tronçon bara ségal,
 Var b'ini en devoa ledet
 Ur guiscat qignen hed a hed.
 Ya , quer calonec en débre ,
 Evel ma téprac'h un tam paste ,
 Dioc'h p'ini an aman teuzet
 A gouesse var ho piziet
 P'am guelas e vont er jardin ,
 E commanças da vousc'hoarzin .
 Ac'hanta , Dom Yan , emezâ ,
 Ne qet evel-hén eo beva ?
 Te voa drol , Morin , gouscoude !
 Te vouie farçal a zoare !

Nan , nan , jarnigoa ! m'en attest ,
 Ar maro ne qet greg honest ;
 Hag e c'hrouga a gafen mad ,
 Hep respect dezi na de oad .
 Piou en divije lavaret ,
 P'en divije bet da velet
 O tijuni , dispar Michel ,
 E tlejes-te biжен mervel ?
 Guir eo sur , den n'el lavarje ,
 Mæs maro mic ouf gouscoude .
 Ne quelimp mui tanfoeltr biжен
 Pebes col deomp ! pebes anqen !
 En effet , m'er goulén ouzoch .

Piou a laqayo branl er c'hloc'h?
 Piou a servicho an oferen?
 Piou a rai tout hivisqen?
 Neus den capabl eus an dra-se,
 Paour-qèz Morin, nemedoat-te.
 Te roe ar bara benniguet,
 Te re ar guest hep sul reglet;
 Te a gane eus al lutrin,
 Ispicial gant ul lom guia,
 An antienen couls pe yell
 Hac al Livolant a Gastel.
 Te da-unan a rë d'ar chass
 Eus an ilis scarza o flac;
 Hac erfin, evit da yeuli,
 Te voa hon *Omnis homo-ni.*

M'o quel, o clêvet qement-mâ,
 O tiolla ha ! ha ! ha ! ha !
 C'hoarzit-ta, louéou pen-follet,
 Anat ez eo oc'h azenneti
 Honnés eo al léc'h da c'hoarzin,
 Abalamour d'ur pez latin!
 M'o pe ar sœud eus ar sqiant,
 E respectach au dud savant,
 Hac ec'h admirrac'h gant rezon,
 Ar peziou latin er sermon.
 Hac evit commanç oc'h instru
Omnis homo a siniñi
 Ur pot reud hac ur pot capao
 Da ober un dra mar deus uab,

Erfin, ur pot mat e pep tra ,
 Ur pot n'en deus aon rac netra ;
Ur pot fin hac ur pot dioc'h-tu ,
 Nonpas ur sot eveldoc'h-hu.

Mes un dra eo hac a zo sur ,
 Evit ne ma qet er scritur :
 Neb a so sot a sonch dezàn
 Eo sotoc'h an oll evintan.
 Chetu eno petra so cos
 Eus tan omnipinion fos ,
 Pere ho poa eus a Vorin ,
 Abalamour ma voa badin ,
 Ha ma talc'he ul lêrou guenn
 Hac ur bragou rû ha melenn ,
 A b'ini a lêze ordinal
 Lost e rochet da sortial.

Mæs m'am guelac'h-me deus an noz
 Gant va boutou-coat dros, dros, dros ,
 M'am guelac'h neuse er guis-se ,
 E sonjac'h ve tur sot ven-me.
 Nan , nan , ne deo qet , tud signac'h ,
 An abit a ra ar manac'h ;
 O cleuq ! nan , ne moc'h qet ganti :
 Cals c'hoas a rancae'h da zisqi ;
 Hac evelse va selaoüit ,
 Mar fell déc'h-hu tenna profit .

An ueb en deus tabatieren
 A ell bremân laqât prisent ;
 Hac oc'h attantion neuse ;

Daou boent a rìn , netra goude.

Q E N T A P O E N T .

GOUDÉ'rmaro , peur liessa ,
E ve revelet meur a dra ,
Evel m'eo an turubailou ,
Ar barzudou , ar maryailou
Grêt gant tud vras , tud an noblanc ,
Grêt gant chac droug dre exclanc ;
Var guement-ma hep mont larcoc'h ,
Elivirin daou c'herig deoc'h .

En effet , parossianis ,
 Choui ech eus bet sur an avis
 Da sonjal ha da vedita
 Var'n traou a rés Morin amâ ,
 Brêmâ so'n neheut a vlaveziou ,
 Pa grogas bresqin el lostou
 Ar saout , deiz goel autrou sant Marc ,
 Pa lamont er mèz eus ar parc .
 Qement bioc'h voa er c'hartier
 A ziredas oll e leur kær ,
 Hac el lamjont evel deved
 Dreist ar porastel er vêred ,
 Michanç da bedi sant Erbot
 Da rei amân leiz ar ribot .
 Mæs , c'houi zivinfe , pennou maout ,

Pe seurt santimant neus ar saout?
 Diana, lamet a rejont,
 An dour beniguet a ejfjont,
 Ha c'hoas meur a zishonestis;
 Mes henvel tout a so isqis.

Ac'hanta, sonch a zeu deoc'h-hu?
 Daouzeec-vlas so bet da vis du.
 Memeus sonch-mad, rac en deiz-se
 E voa grêt foar vras ganeime.
 C'houi a grie var boez ho penn,
 Evel un arme a ezenn,
 M'o clêvet, da bep nebenta,
 Ul lêo anter deus ar bourg-mâ:
 » Forç ! forç ! sicour ! Autrou Cure,
 » Savit, savit, en han' Doue !
 » Ar zaout so lamet er véred.
 » Aon hon eus na vent enterret. »
 Morin, difunet dre ar c'hri,
 A ziflip er mès eus e di,
 En e zaou zorn ur forc'h spern guenn,
 Hac er véred en ul lam crenn ;
 Mont en agipach-se d'ar zaout.
 Bazat d'an ini a ell caout,
 Tol forc'h d'omâ, tol troad d'onnont
 Qement ha qement ma rencjont
 Lamet er mès eus ar véred
 Buannoc'h vit na voant antreet:
 Ac'hantata, cleuq, ac'hantata,
 Ac'hanta, na var qement-mâ

Petra oc'h eus da lavaret ?
 Aou ho poa rac al lutinet ;
 Ha-na gredie'h qet, eme c'houi ,
 D'ar poent noz se ho c'hasardi ;
 Mes Michel Morin a raz deoc'h
 Mont pep hini gant e vioc'h
 Ar rest eus an noz da gousqet.
 Ha c'hoas , tud cris , ne voelit qet
 D'un den quer mad , erfin d'un den
 Quen douguet d'e amezeyen ?
 Rac n'oa qet red dez'an neuze
 Beze'n e roched d'ar poent-se
 O vareqât ar vêrejou ,
 Er risq da goea er beziou ,
 Pa voa an oll en o goele ,
 Quer cousset vel ar vioc'h-se
 Pini a glêyan o roc'had.
 Clêved a res-te ur vech vad ,
 Louzen goz , ampoeson ar c'hi ;
 Difon , ur vech-all e coussi .
 Noc'h eus biscoas den ac'hanoc'h
 Sonjet er mad a eure deoc'h ;
 M'ho piye , e vijac'h touchet
 Pa velit e zeo decedet.
 Allas ! Morin-guès so maro !
 Au dro-mâ ê grêt e varo .
 Cant guech bem le e lavarân ,
 En Michel Morin pa sonjân ,
 E voa domach bras d'ar roue

Defot né vea het en armé ;
 Rac ur c'habitén excelaut
 E vije het certenamiant ,
 Ilac e toucje hirio an de
 Cocarden , croas-merít , cleže .

Memor am bezo da jaunes
 Eus ar pez a ras an devez
 Ma varvas e vreg Perina ;
 Ur vreguic eus ar gentila ;
 Ur vreguic fur , tamperet mad ,
 Promt da denna , lent da lacât ,
 Carantezus en peb fèçon ,
 Sqüer a bobl , phenix ar c'hanton ,
 Ur pezic serviabl en ty ;
 Ur botres hac ha voa ganti
 Ouspen-se , fidel bras d'e goas
 Vel Helena da Venelas ,
 Evel Jupiter da Junon ,
 Evel m'oe da Vedee Jason ,
 Evel Venus d'ar c'ham Vulqin ,
 Evel cals a re all erfin .
 Ha choas memes e leverer
 E ouïent mad en emi ober
 Qent na voa gantâ na ganti
 Mansion ebet da zemezi .
 P'oa Perina var e goele ,
 Er sicouras dre charite
 Da vervel . Pa falie dezi ,
 Sot e vije miret outi .

Pa voe maro ar glanvoures,
 E redas d'ober an toul bez ;
 Neuse tigoras ar c'heler ,
 Hac e laqas brànl er c'hleyer ;
 Redec da guerc'hat Perina ,
 Crapat enni hac he zamma ,
 Da gaout ar bez neuse souden ,
 E zeulel enni var he fenn ;
 Cana couls hac al *Libera* ,
Dies iræ , dies illa ;
 Teulel gant ar bal var he c'hein
 Douar ha pri , grouan ha mein ,
 He enterri , en ur guir cren ,
 Hep biscoas gouela beraden.
 Neuze evit guir voa ebat
 Guelet Morin o labourat !

C'hoas e c'hoarxit , banden loeyou ,
 Cac'herien en ho coueleyou ,
 Pebes pitie eo ho quelet ,
 Tud divalo , imbecilet ,
 Tud diréson , traou debordet ,
 C'houi rafe din coll va speret !
 Me so sur , pa ouzoc'h hirra ,
 Na ouzoc'h qet nemeur a dra .
 Ne qet ur sot a so ganêc'h ;
 Qit atao , m'en talvezo dêc'h .

Ha te a gléo ? azen guernoe ,
 Me rei did lèzel da storloc ,
 Te just pehini a zo ase !

O tiscrougnal bars en toul-se.
 Foeï , foeï , foeter e spilleñnic,
 A golles o c'hoari poullie ;
 Ma rancânn-me sur mont ase ,
 E péi va c'hanejou-me.

Rac an dabeulin e spoutes ,
 Ha rac ar soudardet iveauz.

Nan , Morin n'oa qet eveldout ,
 Rac ne sponte eus netra n tout.
Probatur verbi gratia.

Peoc'h ! hoc'h attantion amâ.

Map ha map-caer ar C'holas bras
 En em zifframe evel chass
 Er jardin , diyarben ar prun :
 Er guez ne voa chomet nicun.
 Ar blêo a luye dre ar jardin ,
 Ha n'oa qet aparanç a fin ;
 Rac , an daou laër , an daou fripon ,
 A saille evel daou leon.

Hap ! hap ! eme Michel dezo ;
 Bréma , potret , m'o sicouro.
 En dont diou gamet var e guis
 Evit qemeret e franqis ;
 Neuse e crog e iost e zê ,
 Hac en ur pic lam var ar c'hê ;
 Crap en colierou va fotret ,
 Hep caout evito nep respet ,
 Stavad d'enmân , tol troad d'ennont
 Flap , flap , hac en em separjont.

Un den a gavas var e du ,
 A zisclapas so qen er ru ,
 Hac a ras dezo e bouca
 Brao bras hac e relounca.
 Evelse en eur vont abiou
 E r e yad ne voa fors da biou.
 Evidoc'h-hu , bouc'het anat ,
 Ne dalit qet ur c'hornedat ;
 Rac panefe Michel am a ,
 E voait c'hoas' oc h en em ganna.
 Ma conten d e ch va fablennou
 Tennet eus a gos tolennou ,
 Neuse ec'h alfach lavaret :
 Dom Yam hon laca da gousqet ,
 O conta deomp eus e gueloru
 Ur bibl nevez ha comzou born ;
 Mes ne d e qet traou tremenet ,
 Na rismadellou cos grac'het
 E a lavar an dec'h brema ,
 Mes ar virionez ar sclerra ,
 Erruet dirac ho taoulagat.
 E velet oc'h eus e falc'hat ?
 Jarnidiaoul ! brava falc'her !
 Sacristi ! brava labourier !
 Un dudi , dam ! voa e velet .
 Et voan a benn ca r da sellet ,
 Pa fale'he soeunec ar prat don ,
 Ha dridal a r e va c'halon.
 Pebez marvail er font iye !

Abars commanc e tivisqè,
 Ha gonde var'un alanad ,
 Hep na boursouffi na passat ,
 E crog en e falc'h , fret , fret , fret ,
 Qen na vije er pen arruet :
 Hac e veljec'h en dro dezâ
 An ervennou yëot o coea .
 Erru-ta hep ean er penn ,
 Deus e c'houris e lam e ven ,
 Hac el lem , fes , fes , fes , fes , fes ,
 Drem e fals eus an daou gøstes .
 Goude var gorf e rochet bloc'h ,
 Qer gleb , jardogoae ! hac ur broc'h ,
 E laqa e ven en e blas ,
 Hac e labour evel biscoas .
 Evit guir e c'heller conta ,
 Ur falc'hic natur en devoa ;
 Mes gouscoude eo ret avoui
 Voa goelloc'h an troad eviti .
 Rac , clèvit , n'oa qet Yan na Pêr
 Voa Michel Morin , va c'homper .
 Armid , ar vagicianes ,
 Ne rë qet quer buan ur pales
 Ha ma rë Morin e baro
 D'ur foennec vras a dro var dro .
 Na c'houi , merc'het liboudeunet
 Viltançou cam , loudourennet ,
 Guelet oc'h eus-hu er vro-mañ
 Biscoas falc'her evel emañ ?

Responentit-ta , deus-tu , deus-tu.....
 Penos ? dre ho cousq emoc'h-hu ?
 Endra vijac'h o trei ho penn ,
 E falch'a droc'hje ur garg foen :
 Rac evit se , c'houi voar ervat ,
 E voa hanvet boureo ar prat.

Mes , gant e fals voa terruploch ,
 Evel ma zàn da zisquez deoc'h ;
 Rac , pa sonje , gant un tol cren ,
 E tiscargue ur scbur guezen ,
 Hac en daou dol fals , trap-fri-frest ,
 En discoure dèc'h pront ha prest .
 Cric-crac , evit ma er guiot ,
 En un tol dorn e rē fagot ,
 Fagot en deon hac a so
 Guelloc'h eguet fagot ar vro ;
 Fagot cloq , grêt mat ha buan ,
 Nonpas fagodiou bian ,
 Mes fagot tennet dre c'haol Herri ,
 Fagot capabl , fournus da zévi .

Peoch h a roi , elgues Sant Erbot ,
 Yan an ognon , Fanch bleiz ar yod ,
 Braguezenec lous , laouennec ,
 Expert ar moc'h , vil glaouennec .
 Ha te sonch dit eta gouzout
 Petra eo fagot goude tout ?
 Guir eo ive , fagot a res ,
 Fall pe vat , evel ma c'helles !
 Ya , clasq ober , da barlant sclær ,

Mes nonpas evel ma tleer.
 Qê, qê, soubk da ben, ampoeson,
 Rac poan vras a res d'am c'halon.
 Michel erfat a voa ur pot
 Evit gouzout ober fagot !
 Jarnicoton ! fagot a rë ! . . .

Mes, sellaouit c'hoas adare.

Azeit mar qirit aze,
 Rac na det qet c'hoas alesse.
 Morin guèz a hent all a voa c'hoas
 Un den guirion, mar boe biscoas.

Un devez morgoäé ! . . . ahàn ! . . .

Me roas ul Louis-aour dezàn

Da gas da di va avocat :

Pétra res-én, nemet laqat

Ur pes aour fbs a voa gantän

En e blas da renta dezàn !

A ben un nebeut goude se,

Ur mis pe zaou marzeze,

Dont Kerdalou d'ar presbital,

Lavaret voa ar pez aour fall;

Ha cass Catel buan afo

Da guemén an *Omnis homo* :

En e gaout a rés quer buan.

— » Penos, emomnie, artisan,

» Grêt o'ch eus-hu an dramañ dra,

» Evel ma pretant an den-mâ ? »

» — Ya, emezän, autrou Cure,

» Rêson en deveus al laér-se.

» N'oa mar ebet , abaoue pell
 » E voa ar pez-se em godel ;
 » Pa felle din e basseal ,
 » E lavaret din e voa fall :
 » Qement ha qement , ma songis
 » En lacat en daouarn justic . »
 Eus qement-mà e déc'h anat
 Peños Michel n'oa qet gaoüyat ,
 C'houi m'o pe ur seurt attanchou
 En en rofe tout d'an diaoulou ,
 En un nac'h crenn ho laérqui .
 It , n'oc'h mad nemet da lastri ,
 Fougueérien , oll tud revoltet ,
 Tout e rancac'h beza crouguet .
 Mes m'an oe'h eus devotion ,
 Prestit mad oc'h attantion ;
 Neus netra edifiantoe'h
 Evit ar pez a gontan deoc'h .

Ma viges bet a galite ,
 Va faour-ques *Omnis homo me* ,
 N'oat qet bet cuzit quer cruel .
 Neuse da hano immortel
 A vije er c'hazetennou
 Er penn eus da actionou ,
 Serivet , mil-bomb ! a la frisad ,
 Gant paragraph ha signolad ,
 Mes abalamour n'out qet nobl ,
 Out abandonet gant ar bobl ,
 Pini ne all estimout den

A néz cleze pe cocardoen ,
 Chetu eno vit pe reson
 E tileser en abandon ;
 Hep n'ens ac hancoué neb memor ,
 Ha gouscoudé sur da històr
 A so ur pez eus au droïla
 A ouffet clèvet er bed-ma.
 Achanta , Bragnever crotet ,
 Disquilit a c'hui so pôtret ;
 Imitit au *Omnis homo* ,
 A b'ini ema'r gouel hirio.
 M'ho coel o c'hoarsin , paganet ,
 Tud divalo cos-doganel ;
 Pa zoë'h contant da viana ,
 Tavit , pa na dalit netra ,
 Ha grit bremàn attantion
 Var ar seizvet reflexion
 Och eus clèvet bete vremâ
 E comparaison da netra .
 Brêma vo bla da vi\$ here ,
 E voac'h amàn , ive neuse ,
 An tan goal o veza croquet
 Ne oun penos en hor porchet ,
 Morin a grimp var an doen
 Evel gouinver var ur vezen ,
 Ha rampa oc'h all lein neuse ,
 Evel var guein un ancaie ,
 Evit arrêti , emezàn ,
 An tan goal , o cranchat varnàn .

Mes evel m'oa sec'h ar matier,
N'allas qet ober e affer.

Pa gommancas an tan scuilla,
Flip ha flap var e dro grilla,
Ha dévi mémies e voustach,
E quitas crac e varc'h louach,
Hac'e tisqennas izelloc'h
Da e houlen sicour digueneoc'h,
Dreist oll digant Pieres Gravart,
Pehini a voa ur pot bavart,
Gant pehini vije alies,
Dre m'oant mignonet assambles :
E hanvet en d'oa e heritour,
Mar bije evit e sicour.

Pieres Gravart, ouzoc'h erfat,
Ne voa qet terrupl trempet mat,
Qen neubeut hac al loe bras-se
Zo e tiscrougnal en toul-se.
Per a grias var boez e benn :
Dilam eta en ul lam crenn.
Morin d'abord a zilammes
Var goug Gravart hac el lazas.
Ha goude tout, d'am santimant,
E res e dol honestamant.
Ar charite, var a glèvàn,
Ar gommanc dreizomp hon-uuan,
Ha preferablamanç d'an oll,
E tleomp miret d'en em goll;
Hac honestoc'h ! ê da un den,

Neus fors dezàn dre pe voyen,
Mar guél, en em sovetaï,
Evit n'en dê en reï.

Ur vech en eur gavas goassoc'h,
Ur c'chart leo ac'hàñ pe dostoc'h,
En ilis ma c'hexorciset
Ur plac'h coant a voa possedet.
Guillon, clêvit, a lavare
Dre fors biqen na sortije,
Anez antren e corf Morin;
Chetu-én nec'het a la fin.
Tost en eur gave d'an duat,
Hac erfond e voa fistic mad.
Mes petra eure va den-me?
En em fila eus ac'hane,
Mont d'ar porchet hac azea
En ur pincin a voa enna,
Sevel e yragog, tronc'e vleo,
Starda e zillad var e dro,
Plant'e doc bet'e zaoulagad,
Qemeret tout tress ur pot-mad,
Ha da grial var bouez e henn:
» Deus-ta, diaoul, mar dout un den;
» Saill en hema-ta, mar credes;
» Soutenn ar pez a leveres.
» Avanç eta d'an avantur,
» Mar sonch dit da c'honit out sur.
» Deus-ta, diavanç un neubeut,
» Nemet aon a pe rag da squeud;

» Rac mar dout fur, vel-a glêvan,
 » Ne lézi qet da incitân.
 » Dired eta , cos diaoul borni,
 » Deus, ne meus qet aon eus da gorn. »
 Petra ouffet caout galantoch' ,
 Christenien, m'er goulen ouzoc'h?
 E bar er vro-màn ne voa qet ,
 N'ac er bed antier n'er c'haffet.

A brepos, tud, mar boac'h amâ
 Dissul, fasq vian divezà ,
 Etro pad an oferen bred ;
 Sonch och eus ? perac no pe qet ?
 Ya, dissul e vez o blosas....
 Penos, tud sed, nouzoc'h qet c'hoas
 Epad ar prôn al lapousset
 Gant calz a drous hac a gaqet ;
 Partout aman dre ar volsiou ,
 Var ar plençh hac ar mogueriou ,
 Och ober o neïzou , chetu ;
 Red e dezê ober un tu' ,
 Ha ne voa goas ober amâ ,
 Pa voa placou ar re vrava ,
 Ouspen daou c'chant var peb moguer ,
 Evit mont er mes d'o ober ,
 Grêt voa dezo plaçou quer brao
 Evit gournijal tro var dro ,
 Ma credent oli , en o divis ,
 E voant bourc hisien eus an ilis ,
 Ha ma rent eur charivari ,

Ur musiq hac ur jolori ,
 Ma voat o sonjal sur neuze .
 Digas an alc'houeziou dêze .
 Just e vije en guirionez ,
 P'o devoa an huella mouez .

Me glasq reñ da entent deoc'h
 Caout sonch da vinouer ho moc'h ,
 Ha querconls e vije din tevel .
 Ha pa vijen bet o vervel ,
 Ne voant evit rei da entent ,
 C'houi tout evel statuou sãt ,
 Digor caër gauêc'h ho qinou ,
 Hac ho taouarn en ho pragou ,
 Ne droac'h ho taoulagad morse
 Divar al louénidigou-se ,
 Hep clasq ar voyen d'o chas pell :
 Mes an *Omnis homo* Michel ,
 Dre ar guir sqiant a gavas
 D'o chasseak an insign vrás .
 E voa d'an ampoent-se azeet
 Ase er plaç ar fabliquet ,
 Pa ras din sin e zé dezo .
 Me sonch din er guelân ato
 Gant e aer naif , brao ha qempen ,
 Oc'h ober sin din gant e ben .
 Rac anez anaout e zoare ,
 Ne vije den na guemerje
 Michel guès , hon *Omnis homo* ,
 Vit procuror-fiscal ar vro ,

Pa vije en e habit vrao,
 Rac an habit, clêvit, a sao,
 Ha Morin a voa signoler,
 Disignac'h qeit ha ma rençer.
 Pa er guelis oc'h ober sin,
 E santis penos er gre dîn;
 Rac evelse ec'h explique
 Gant e ben ar pez a gare.
 P'er guelis savet en e za,
 E songis e zê d'hon lazâ :
 Mes, tricolor! ne qet se c'hoas;
 Ur seebelen a guemeras,
 Var ar banc e saill en e za,
 Fredi, fredon, bredi breda,
 Te ne di qet, ha te yelo;
 Te ne pezo qet, te pezo,
 Hac eus an eil pen d'eguile,
 E rafalc'bas tout evelse.
Ar guïad-qenvid a scubas,
Al lapousset a zineïzas,
 Pilat, distaga, filboucha;
 Separi, chasseal, difouec'ha;
 Diloustra'n neïzi a ras crac,
 Hep na chomas na ric na rac.
 Panefe an *Omnis homo*,
 Petr'or hije ni grêt eno?
Nescio vos; nan, nan, n'en doeñ
 Entrezoc'h nemet pennou moc'h.
Nen deus fors, banden loueou bris,

Abars ma zin eus an ilis,
 Grit un nebeut reflexion
 Var an estim hac ar sécon
 En devoa da garillonad
 Pa vije en e humor vad.
 Gant e glêyer e vusiqc
 Qer caër , qer brao , ma c'hestone
 Qement a glêve anezan.

Gouscoude , selaouit amàn :
 Nan , na bemol na becaré ,
 Na foeldr tam music na vouie ;
 Hac e lavare e vam c'hoas ,
 Penos e voa un domach bras
 Ne voa bet he mab e Paris
 O tesqi lezen an Ilis ;
 Abil estranch e vije bet ,
 Dioc'h an doare eus e speret ;
 A dra certen , salo vige.

Mes lezomp ar c'homzou caer-se ,
 Ha pignomp en tour a speret ,
 Da zelaou e vusiq parfet.
 E peder gorden e crogue ,
 Hep dont d'en em geni gante ;
 En diou gant e zaou zorn o daou ,
 En un all a leiz e c'hinou ,
 Hac e benn oc'h e dreit scoulmet ;

Ma pa vije en em strelot,
 En em stricqemne ep nept droug,
 Evel pa vije eus ar grong,
 Hac e sonnge ar pêvar gloch'h.
 Evel pa barlantjen ouzoch' :
 » Ten, ten ama, ten, ten amâ,
 » Ten da eva, ten da eva,
 » Ten, ten guin, ten, ten guin,
 » Ten guin da Vorin, da Vorin.

Nac ar c'hès a voa marvaillus !

Morin te a voa burzodus !

Ouspen an don-se en devoa

Manielou ar re vrava.

Rae un den abil un devez

O passeqal ama dre'r barres

A lavaras, ameus clévet,

Dre'r bourg-mâ ne oün qet da bet,

Penos, en un necessite,

E c'halge coins eus ar roue.

Evit guir, ne qet un orin

E voa'r pot qèz Michel Morin.

Cana rô sur heb leor ebet,

Qercouls bac un ogrou fachet.

Ractal ma chantre en un ilis,

Flap.... var e guein, chap, supilis.

Lale a rô evel un escop,

Atao , mardiac'h ! sonn ha prop

Hac en ur rodal e roje

Ar merq dêc'h eus a guemense.

Ur blijadur voa e veled.

Pa ranqet mont e tro'r vered.

Petra oc'h-hu en e guichen ?

Clêvet a refet brêmâ souden.

Morin guès a voa en o toues

Ar memes tra , ya , memes

Evel ma vez amàn guelet

Ur golein home dispaqet.

E creis ur c'haread panes.

Mes , a lavaro grand-bragues ,

O respont dêc'h dre bo técon ,

Comparéson ne qat rôson.

Petra ta ? Guelomp , *distinguo* ,

Ma n'en dê conform , *concedo* ;

Mes mar dê conform ed a hed ,

E tal rôson evel m'e dleet ;

Nonpas rôson *strico sensu*

Hac e c'hoari emedoc'h-hu ?

Pe'r gomparéson conform-ta ,

Pe'r rôson fos eo ar guella ?

Coulennit digant potret Rosco

Pet saven ha d'ober no.

Ha c'hoas e fel dêc'h , eme c'houi ,

Disput var ar philosophi ?
 Disquit sonjal abars parlant ,
 Ha list e peoc'h an dud savant.
 C'houi euteur ma prouvin amàn
 Peguer conform e rèsonàn ,
 Po comparachàn oc'h panes ?
 Sellaouit ta , ne qet dics ,
 Ne qet red din beza biqen.

Ar guer-se a baneseyen
 A so deut demeus a banes ,
 Ha rac se ta e zeus iveauz
 Entreze rapport mutuel
 Ha relation naturel.

C'houi è sur a baneseyen ,
 Evel ma tleed er c'hompreñ.
 Ergò , pa ho comparachàn
 Oc'h panes , evel ma er gràn ,
 Em eus rèson vad d'e ober.

Ac'hàñ ! bleo brun , ac'hàñ couer ,
 Ac'hanta ! ne qet evel se
 E digas an dud d'an ere ?
 Ne qet evel se è disqi
 Penos e renquer rèsoni ?

Mes ne avançomp qet netra ,
 Nemet sur e vemp da guenta ;
 Na qen neubeut a rë Morin.

Mes petra dal dezàn erfin ?

Chetu-én maro gouscoude.

Ha ! *Requiescat in pace.*

Vantre-saint-gri ! ya , me attest
E voa Morin un den honest.

Mar dougue bepret boutou prenn ,
Ne voa qet dre orgouill certen ;
Rac evit preuv a guemense ,
E dad-caér a voa mestr qere.

Qerqent ha ma save e vouez
Bars er gousperou en hon touez ,
Ne veljac'h partout nemet chaç
Haï , o tecampi eus o Haç.

Ha panefe aon da ober
Un tam dismeganç d'e vam guer ,
Deiz ha nos e creten facil
E vije map un digentil.

Diana soupçoni so dleet
Voa gant e vaguerez chenchet ,
Pa voa ganet evit ober
Traou quer burzudus ha quer caér ,
Pere so tout mercou patant
Ne voa qet an den-se paysant.
O feï nan ; ma vije ive !
Me a brouvo d'éc'h qemense.
Hac etre daou , c'houezomp hor fri

Ma zimp neuze deus-tu ganti.

Chetu ase ar poent qenta.

Den à ell caout abec ennâ ?

Ne gredan qet e ve ganet,

Hac er fond ive n'en deus qet.

Mæs abars commanç a neve,

Qeit a ma meus amser ive,

Da vont da lavaret e c'hàn

Un *De profundis* evitân.

Ha c'houi ive banden ezen,

Criit qen a faouto ho corzen,

Pa n'ouzoch ho. *Te profundis* :

Sant Morin, *ora pro nobis* :

E c'hàn d'azea em c'hador.

Ha da guntunui'n hîstor.

*** * *** * ***

EIL POENT.

UN deves , n'eus qet peil a se ,
 Ar pot Michel mont d'ar chasse ,
 Fusnill cärguet , gibiceren ,
 Poultr , bonr , drage ha cartouchen .
 Pa voa e penn ar valanec ,
 Cetu Morin , lemel e doc ,
 Avanç e l'henn azicueh al lan .
 Da sellette toez ar balan ;
 Hac én guelet un anter-gad
 Etrezec ennàñ o tostad .
 Pebes spectacl evit Morin !
 Dac , dac , ha mont var benn ur glin ...
 Anjou , feu , paon , hac e filat .
 Ah , vantrebbeu , brava tam gad !
 Va den en ul lam dreist ar c'hê
 Saïll var ar c'had , crap eu e zê ,
 Un dro var e seul , ha d'ar guêr ;
 Ah ! dam , ne selle qet en êr .

E dioada hac e farda ,
 E brocha hac e ambrocha .
 Trei'r her , ober tan dirazi ,
 Hac he laqat da frissoni .
 Pa voe prest , e voe servichet
 Oc'h tol evit beza debret ,
 Rac ne ouzoc'h qet marteze ,
 Ne voa tam en ty an deiz-se .
 Command a rer hep dale pell ,
 Biscoas ne veljoc'h netra vel .
 O ar madic ! ô ar cher vad !
 O guella den ! ô matta gad !
 O matta regal ! matta boüed !
 Perac ive ne vije qet ?
 Poaset e voe croc'hen ha bleo ,
 O excellant *Omnis homo* !
 Nan , vantrechien ! n'oa qet e bar
 Etre an ên hac an douar .
 C'hoas en e lammou voa noploc'h ,
 Evel ma zan d'e zisquel deoc'h ,
 Rac Michel , va zervicher mad ,
 Qer fidel din-me ha d'e dad ,
 En deus epad nombr blaveziou ,
 Rentet din cals a servichou .
 Goude tout , n'on qet estonet ,

Rac , evel moc'h eus tout guelet ,
 Ha pa n'em bije nemet yod ,
 Morin en divije e lod.

Pa vije bioc'h besq pe daro ,
 Em sicoure brao d'o goro ,
 Ha ne serremp an duellen
 Qen na vouze ar variqen.

En dra vije bara em zy ,
 Ne vije qet lent e tebsi .

Beza voan ive en e dy
 Qen hardis evel va hini ;
 Mes eus va zy-me , gouscoude ,
 Peur-liessa eo e veve.

En ur guer , guella ma elle
 Er beven hac er sicouren ;

Tentet e vijac'h da gredi
 E vije ar mab eus an ty ;
 Marteze voa me ne on doare ,

Netra ne ra déc'h qemense

Diana , sqiant en devoa ,
 Ha gouzout peur en implija .

Ia Morin ; am zerviche
 A la pilpot guella ma c'helle ,

Evel m'ar prouvin dêch amân.

Peoc'h a roi beguel an ân !
 Nebaon , n'er grez qet da vanac'h.
 Me ac'h avertiss , Yan e zac'h.
 Qê , pa deuï da c'houlenn da basq ,
 M'en assur dit e teui de glasq .
 Mæz nemet fê e ve gauez ,
 Sellaou an dra-mân mar qerez :
 Selaou peguement a vancq dit ,
 N'en dout qet ur pot intrepid.

Neus mar ebet , pevar gure
 A deuas d'am guet eur beure ,
 Ha tout , evel p'am bige joa
 Eus o c'haout em zy da leina :
 » — Penos a ra Autrou Cure ?
 » — Gaillard ato , ha c'houi iye ?
 » — Evel ma velit , treud atao.
 » Azeit. — nonpas ; ped heur eo ?
 » Deg heur anter , neve sonet.
 » — O peoc'h , bon emedomp abred.
 Ne c'heus qet leïnet c'hoas , cure ?
 » Ne meus qet c'hoas. — mat , qent a se
 » Gra oza lein , hac etre daou ,

» Deomp da velet ar jardinou ,

» Ha da laret hor brevier. »

Ne vouien petfa da ober.

Ya , m'en assur , me voa nec'het ,

Rac n'oa forz din pelec'h sellet ,

Ne velen qet ebars va zy

An taninfoëldr tam da zebri .

Ha n'oa qet un diaoustreguez

Beza en ur seurt tieguez ?

Petra voa affer ar ré-se ,

Dont d'am guelet-me an deiz-se ?

Rac cetu , etre c'houi ha me ,

Ne garan qet rei d'an dud-se ;

Ne qet m'am be c'hoant gouscoude

E ve publiet qementse ;

E secret e el lavaran deoc'h ,

D'o peza sot , m'er fi ennoc'h .

Mes pa voant ta deut gouscoude ,

O lesel hep tam a voa ive ,

Evel a ouzoc'h difécon ;

Rac dare e voant gant an naon .

Mes pe seurt lein da breparsi ,

Pa ne voa foeltr tam pesq em zy ?

Rac me a meus sonch mad bremàn,
 Derc'heat ar sul e voa'n dramàn,
 Pe derc'heat ur gouel marteze;
 N'en eus fors goude tout ive.
 Hoguen mar qirit, fors a so ;
 Vigil a voa sur deomp ato.

An *Oninis homo* e teuler
 E zillad var bord ar rivier;
 Taflao, firrrr, hac en ul lam crenn
 E plonja en dour var e benn.
 Ni sonje tout e voa beuzet :
 Mes, jarnicoton ! ne voa qet ;
 Rac souden goude e savas.

Ha gantàn ur picol pèsq bras.
 Ac'hanta, emezàn, deomp-ni,
 Tud ar roue mac'haign int-hi
 P'an devoa ueuet bete'r bord,
 E tol ar pesq divar e dord.
 Vantre-chien, brava aneval,
 Assa, na brava penn chatal !
 E c'hinou qen digor gantàn
 Ma cusse tout ho penn ennàna
 Ennes a voa sur, pa gomzot !

Tevel a ri-de , den diot ?

Brassoc'h ê cals da c'hinou-**t**e

Evit n'oa hini ar pesq-se.

Ha te voa capabl da zouten

Evraguesen da ur seurt den ?

Ia , ia , façou tartes ,

Morin a voa coq ar barres.

Arr c'hê ! Doue d'ar pardon ,

Brava tol a res-en eno !

Neuze e tronsas e vanchou

Hac eus e abit al lostou ,

E gontellic a zigoras ,

Ha neuze ractal el lamas ,

Tuf, tuf, tuf, tuf, gric, gric, gric, gric,

Hac e crog er pesq manific ,

Nonpas pesqic , mes ur foëltren ,

E zistripa prop ha qempen .

Ma rejomp gantân ur frico

A dalie c'hoezec pe var dro ,

Hac ur soç quer mad a voa grêt

Ma lipjomp oll hor biziet.

O guella pesq ! ô guella den !

Nan , nan , sur , ne squizim biqc'h

E publia partout dre'r vro
 Voa Morin an *Omnis homo.*
 Ur vech c'hoas, matta frigoussen !
 Corbleu , brava giboloten !
 Qen excellant voa préparet,
 E carjen e vijac'h o velet ,
 Ha pa n'o piye anezi
 An distera tam da zebri.
 Evit guir , eus an touch guella
 Voa grét ar frigoussen gantâ ;
 Hac evit rei da entent déc'h ,
 Evel pa vijac'h var al lec'h ,
 M'en assur , hep laret gueyer ,
 Neus marmiton na pâtesier
 A osse guelloc'h nn tam boued ;
 Ah , dam ! c'hui vije gueil souezet ,
 Ya , pa sonjan gouscoude ,
 Pebes tol a res-ân neuze !

Morin gués ! va bennos varnout ;
 Te voa un den hac en doa gout !
 Rac , evel m'er gouzout ive ,
 E voamp coc'h-qy penevert-tes
 Mes petra dal en deiz hirio

Da Viche' e oll viraelo ?
Erfin tout , ch-tu-én ase :
Bez'en e blaç piou a garre ?
Foultr an hini n'en dë nec'het ;
Ha va-unan ne garren qet ,
Evit oll vadou ar bed-mâ ,
Ha pa c'hallen ressuscita .

Tignousien , ma na davit qet ,
Mar c'hoarxit evel ronsceet ,
E ven sot lavaret gær mui .
Gouscoude evit oc'h instrui
Da zioüal piz eus ar maro
E e sermonàn dêc'h hirio ;
Rac e peb oad , ouzoch ervad ,
E renquer , allas ! e c'hripat .
Morin a voa c'hoas yaouanq flam ,
P'en deus ranget ober al lam ;
Ya , en fleur e yaouanqis ,
Trégont vloas nemet daouzeec mis ,
O conta biqen na muïgen ,
En devoa just ha netra qen .

Tao , tao , fri marmous , gaît a ri ,
Biqen an oad-se ne yeli ;

Crouguet vi abars bla amân,

Ha ne qet eston , a gredân.

Lavaromp c'hoas , p'on eus amzer ,
Biqen ne vanço ar matier.

Un devez eus en em bournen ,
Evel dre ur chanç diarc'hen ,
Eur sourd bras a flêmas ennâ ,
Er santimant vad de laza.

Ac'hanta , ur vech gouscoude ,
Petra sonjit var qement-se ?

Sonjal a rit sur , ha ne qet ,
E voe tost da veza lazet ?

Bah ! ne qet se a erruas ,

Rac ar sourd hepqen a varvas.

Ha goude tout , domach vije :

Eus a bctra en em velle ?

Rac ne voa qet affer sourdet

Frota o lost eus Morinet.

Biscoas ne ras quer fall devez

Abaoue ma voa en buez.

Mes evessaït brêmâ pis ,

Erru ar c'hi var an tapis.

Neus mar ebet , Michel o vont

D'ober e guest da Bondeont,
 E vistolen a voa gantà,
 Carguet leun couch, na petra ta?
 Mès pa voe erru tost d'un ti,
 Dilamet ur palfoultren qi,
 Rampa, morgoaë! e creis an hent,
 Guell reud e lost, scriignet e zent.
 Pa velas Michel, al loen fall
 A gommanç grognal hac arzal
 An aotrou, p'ini er gouele,
 A grias divar hord ar c'hê :
 » Hiss gantàn, Dragon, hiss gantàn :
 » Alòn, Dragon, pill varnezàn. »
 An tam ar blei a aneval
 Ne voa qet en gout da farçal.
 Neus fors, Morin en deporde ;
 Ar c'hi, oüaou, oüaou, a zirede.
 » Deus amàn, tête, deus amàn. »
 Inutil eo parlant ountàn.
 Morin tenna e vistolen,
 Dragon dezàn en ul lam crenn.
 Morin : » d'o toul. » ha simei varnàu ;
 Ar c'hi, hagn, hagn, crimpat ountàv

Da glasq, d'evori q̄e visach, a todo
 Morin hep depeyt davant ch^z
 Dac, s' daez, banta q̄oyistolen,
 Tan, paouit... ar c̄hi discouui crenn,
 Ha mont ractel eauf gual.
 Da guichen e vestr d^z yadal.
 Ar gozo a gaule eus e vin,
 Evel an doar q̄as par velin,
 Rac Michel pa losge tenuon,
 A vize ato d'ar guinou,
 Hac an autreu en em c̄hōueza,
 Digas testou q̄er brap ha tra,
 Affer da Verin adare,
 Abalamour d'an tenu caér-se.
 Galvet ar pot da d'yr sicān,
 Morin en em gaout q̄er buan.
 Evit reson e lavaras
 D'ar barner en interrojas,
 E voa evit en em diven
 En doa renget leusquel e denñ.
 Caér en doe jujet voe ar proces,
 Ha condaonet voe Morin guès
 Da baéa ar c̄hi pront ha prest,

Pe autramant lezel e guest.
 Daon articl goell fachus dezàn ;
 Chut, chut, ha clêvit anezan :
 » Dragón, penevede va zeau
 » En dea va longet hep holen. »
 Hac ar procul eus ak lez
 A respont deân : » Ma carjess
 » E voas bet quit a guement-mâne
 » Trei gross da vistolen deân. »
 » Ræson oc'h eus, une Vorin,
 » Hac ober se voa va dessin,
 » Ya, ma carje qî an aotrou
 » Trei e lost el lech e c'hinou. »
 Poezet e voe ar rezon-sé
 Deus an eil tu hac eguile,
 Cavet valabl, evel ur chanç ;
 Revoget ractaf ar setanç ;
 Grêt cals a formaliteou
 Grêt da Vorin ha d'an autrou
 Mont gein-eus-gein var guementse,
 Evel ar goez a Sant-Jaoüe.
 Hac en zo marvail ? mat ba fal
 Omp oblijet d'en em ziouù

Ha da veva bete'r maro ,
 Mar guellomp , cousto pe gousto.
 Sabredeboa , na pebes den !
 Ia , ia , fountrailliesen !
 Me euter mont evel ur c'houil ,
 Mar boa den e vro qen habil .

Brava acolist , ha ne qet ?
 An aotrou a chomas estonet .
 Sant Jupiter , c'houi a gose !
 Ennes a voe mezus neuze !

Evidoc'h-hu , bouc'het anat ,
 Ne daiit qet eur grabanat ,
 Ma vijac'h bet en asser-se ,
 E rancjac'h paea ar c'hi-se
 Ric ha rac var oc'h ivinou ;
 Rac ne ouzoc'h qet ar c'hosiou .
 Netra , dogan , respes din-me :
 Ha da Vichel qercouls ive :
 Rac da c'hinou a so re vrás
 Vit en em denn eus ur seurt pas .

Nep a barlant dirac noter
 A renq beza disfinouer ,
 Ha c'hoas avoalc'h d'ober gantâ ,
 He re memes peur-liessa .
 Michel er grê , se so certen ;
 Mæs Michel ive a voa den

**Ha n'en doa qet aon rac e sqeud ,
Na rac ar justic qeu nebeut.**

**Ia , partout e livirin ,
Hep bigen james e squisin ,
Voa Morin un den excellant
Dreist an oll generalamant.**

**Mæs n'eller qet e expliq'a ,
Na renta rezon anez ;**

**Omnis homo a lavar tout
Ar pez a so en hor galloud.**

**Mes , allas ! allas ! ne vram qen ,
Evidomp-ni pebes anqen !**

**Nan , tud diot , n'er guelimp mui :
*Sic transit gloria mundi.***

**Mes dre e action diveza
E c'hàn da zisquel déc'h brêmâ
Hac e nerz vrás hac e gourach ,
Erfin e nebeut a attach
Evit an oll madou terrien.**

**Dec'h , dec'h e varvas , christenien ;
Dec'h , da c'huec'h heur eus ar mintin ,
E loncas ur chopinat guin ,
E pignas hep sqeul na netra
E beg ar vezen huella ,
Evit dineïza ar biguet :
Claustreou voa dezàn laget.**

Crimpat a eure-ta hep squeul,
 Hac ar maro criz eus e heul.
 Pa voa pignet bete ar ar beg,
 Hac erruet gant ar biguet,
 E commandas gant an dorn-se
 Pe gant hini e fagode,
 Gant an dorn-se pe gant hini
 Er guelach' o carilloni,
 Gant an dorn-se, heb eana,
 E pilje ur c'hoad en ur gana,
 Gant an dorn-se, ya gant honnes
 A denne ar biguet er mes.
 Ar biguet coz en dro dézàn
 A grie grâc, grâc, varnezân.
 En a dape al lapouet
 Hac o destume er gaouet.
 P'en doa grêt tout nemet disqen,
 E c'hase var ur scour guezen,
 Hac e cri gant un ton joaus :
 » Sellit tout, gounezet emeus.
 » Ur vech all laqit clostreou,
 » Gueneme c'hai ar gonidou,
 » Me a yêl ta, mic'hieyen,
 « Divar o const bremâ souden....
 N'en doa qet peur achuet e cher,
 Na veljomp e guillou en ar,

Discolpet crac ar scour gantâ
 Dre e ners vras , na petra ta ?
 Coueza a rês a vranq da vranq ,
 Tout e torjont , hini ne vanq ;
 Flao , flao var ar pave e coue
 A dronç-targas etouez ar goue.
 Var choug e c'hil e c'herruas ,
 E galon e escarmouchas
 E gorf a dreus a oue broustet ,
 E gostez a oue disrompet ,
 E gof a antreas en e guein
 Gant ar stronç vras demeus ar vein .

Penos , cleuq , na voelit qet c'hoas
 O clèvet eur malheur quer bras !
 Evit pris ur chopinad guin
 Out maro ta , va mab Morin !
 A varc'hat mat piou n'er pêje ?
 Da groc'hen hepqen en talie ,
 Guell e vije bet dít , allas !
 Na pije guelet neiz biscoas . *Amen.*

F I N.

